

नारायणगढबासी मुस्लिम समाजका धार्मिक गाथाहरूको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, नेपाली विभाग, भरतपुर, चितवनको
स्नातकोत्तर तह (एम.ए.) द्वितीय वर्षको
दसौँ पत्र (५१०) को प्रयोजनार्थ
प्रस्तुत

अध्ययन पत्र

अध्येता

शारदा घिमिरे

त्रि.वि. दर्ता नं. १८०९१-८८

अनुक्रमाङ्क : १९०२००

वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस

नेपाली विभाग

भरतपुर, चितवन

२०६८/२०१२

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, नेपाली विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षका विद्यार्थी शारदा घिमिरेले नारायणगढबासी मुस्लिम समाजका धार्मिक गाथाहरूको अध्ययन शीर्षकको अध्ययन पत्र मेरा निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । परिश्रम र लगनका साथ तयार पारिएको प्रस्तुत शोधकार्यबाट म सन्तुष्ट छु र यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि विभागसमक्ष सिफारिस गर्दछु ।

२१ मार्च २०१२

दामोदर रिजाल
सहप्राध्यापक
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस
नेपाली विभाग
भरतपुर, चितवन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय
वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, नेपाली विभाग
भरतपुर, चितवन

स्वीकृति पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, नेपाली विभागका विद्यार्थी शारदा घिमिरेले नेपाली एम.ए. दसौं पत्रको प्रयोजनका निम्ति प्रस्तुत गरेको नारायणगढबासी मुस्लिम समाजका धार्मिक गाथाहरूको अध्ययन शीर्षकको यो अध्ययन पत्र स्वीकृत गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

प्रा.डा. नारायणप्रसाद खनाल
विभागीय प्रमुख

हस्ताक्षर

श्री दामोदर रिजाल
सहप्राध्यापक तथा शोधनिर्देशक

हस्ताक्षर

श्री गोविन्दराज विनोदी
सहप्राध्यापक तथा बाह्यपरीक्षक

हस्ताक्षर

२३ मार्च २०१२

कृतज्ञताज्ञापन

प्रस्तुत नारायणगढबासी मुस्लिम समाजका धार्मिक गाथाहरूको अध्ययन शीर्षकको अध्ययनपत्र मैले नेपाली विभाग, वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, भरतपुरका आदरणीय गुरु तथा सहप्राध्यापक श्री दामोदर रिजालज्यूको निर्देशनमा तयार पारेकी हुँ । यो अध्ययन पत्र तयार गर्ने क्रममा आइपरेका समस्याहरूको समाधान गर्दै समुचित निर्देशन गर्नुहुने आदरणीय गुरुप्रति सर्वप्रथम म हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

प्रस्तुत अध्ययनपत्रको अध्ययन प्रस्ताव स्वीकृत गरी अध्ययनपत्र तयार पार्ने अवसर प्रदान गर्नुहुने नेपाली विभागका विभागीय प्रमुख प्रा.डा. नारायणप्रसाद खनालज्यूप्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

अध्ययन कार्यका सन्दर्भमा आवश्यक वातावरण जुटाउन भरपुर सहयोग गर्दै निरन्तर सल्लाह, सुझाव प्रदान गर्नुका साथै पढाइप्रति प्रेरणा वा उत्सुकता जगाइदिने मेरा पति श्री बाबुराम आचार्यप्रति चिरऋणी छु । साथै उर्दू भाषाका सामग्रीमा भएको अन्योल निवारण गर्न श्रीमती गायत्री विष्टलाई भेट गराई अध्ययन पत्र तयार पार्न सहयोग पुऱ्याइदिनु हुने आदरणीय दाजु प्रा.डा. बट्टी विशाल भट्टराईप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

मुसलमान धार्मिक गाथा गाएर सुनाउने, गाथा उपलब्ध गराइदिनुहुने व्यक्ति र मुसलमान समुदायप्रति म कृतज्ञ छु । अन्य प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण महानुभावहरूप्रति पनि म कृतज्ञ छु । यस अध्ययन पत्रलाई यथाशक्य छिटो र शुद्ध टिङ्कन गरिदिनुहुने कालिका कम्प्युटर सर्भिस, नारायणगढका महेश पौडेललाई विशेष धन्यवाद दिन्छु ।

अन्त्यमा यो अध्ययन पत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस नेपाली विभागसमक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

२१ मार्च २०१२

शारदा घिमिरे

नेपाली विभाग

वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस

भरतपुर, चितवन

विषयसूची

परिच्छेद : एक अध्ययनपत्रको परिचय

१.१ विषय परिचय	१
१.२ समस्या कथन	२
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	२
१.४ अध्ययनको औचित्य र महत्व	३
१.५ पूर्वाध्ययनको विवरण र समीक्षा	३
१.६ सामग्री सङ्कलन विधि	५
१.६.१ क्षेत्रीय अध्ययन विधि	५
१.६.२ पुस्तकीय अध्ययन विधि	५
१.७ अध्ययन विधि	५
१.८ अध्ययनको सीमाङ्कन	६
१.९ अध्ययनको रूपरेखा	६

परिच्छेद : दुई

मुसलमान जातिको सामाजिक र सांस्कृतिक परम्परा

२.१ मुसलमान जातिको सङ्क्षिप्त परिचय	८
२.२ नेपालमा मुसलमान जातिको उत्पत्ति र इतिहास	९
२.३ इस्लाम धर्मको परिचय	११
२.४ चितवन/नारायणगढमा मुसलमानको आगमन	१२
२.५ बसोवास र जनसङ्ख्या	१२
२.६ व्यवसाय	१३
२.७ संस्कार	१३
२.७.१ इबादत	१३
२.७.२ हकिका	१४

२.७.३ दानानुसी	१४
२.७.४ हकिक	१५
२.७.५ निकाह	१५
२.७.६ जनाजा	१६
२.८ चाडपर्व	१७
२.८.१ मोहरम	१७
२.८.२ बाह्न रविउलओफात	१७
२.८.३ सुबरात	१८
२.८.४ रमजान	१८
२.८.५ इद	१९
२.८.६ इदजुहा	२०
२.८.७ कल्मा	२०
२.८.८ नमाज	२०
२.८.९ रोजा	२१
२.९ तिथि-मिति	२२
२.१० अभिवादन र शिष्टाचार	२३
२.११ निष्कर्ष	२३

परिच्छेद : तीन
लोकगाथाको परिचय

३.१ विषय परिचय	२५
३.२ लोकसाहित्यको अर्थ र व्युत्पत्ति	२६
३.३ लोकसाहित्यको परिभाषा	२६
३.४ लोकसाहित्यका विधा	२९
३.५ लोकगाथाको परिचय	३०
३.६ लोकगाथाको उत्पत्ति	३२
३.७ लोकगाथाका संरचनात्मक तत्वहरू	३३
३.८ लोकगाथाको वर्गीकरण	३५
३.९ लोकगाथाका विशेषता	३७
३.१० निष्कर्ष	४०

परिच्छेद : चार

मुस्लिम धार्मिक गाथाहरूको वर्गीकरण र विश्लेषण

४.१ विषय प्रवेश	४२
४.२ मुस्लिम धार्मिक गाथाहरूको प्रकारगत वर्गीकरण	४२
४.२.१ धार्मिक गजल	४३
४.२.२ धार्मिक कवाली	४३
४.२.३ सायरी/कहानी	४४
४.२.४ दुआ	४४
४.२.५ नात	४४
४.२.६ विविध धार्मिकगाथा	४५
४.३ संरचना वा आकृतिगत वर्गीकरण	४५
४.४ प्रस्तुतिगत वर्गीकरण	४५
४.५ शिल्पगत वर्गीकरण	४६
४.६ रसगत वर्गीकरण	४६
४.७ अनुष्ठानगत वर्गीकरण	४७
४.८ विषयगत वर्गीकरण	४७
४.९ मुस्लिम धार्मिक लोकगाथाको विश्लेषण	४८
४.९.१ गजलको विश्लेषण	४८
४.९.२ कवालीको विश्लेषण	५१
४.९.३ दुआको विश्लेषण	५४
४.९.४ नातको विश्लेषण	५७
४.९.५ सायरीको विश्लेषण	६०
४.१० विविध धार्मिक गाथाहरूको विश्लेषण	६१
४.११ सारांश	६३

परिच्छेद : पाँच

उपसंहार

५.१ निष्कर्ष	६४
सन्दर्भसामग्रीसूची	६७
परिशिष्ट खण्ड	
परिशिष्ट-क : सङ्कलित गाथाहरूको पूर्णपाठ	६९
परिशिष्ट-ख : शब्दार्थ	८४
परिशिष्ट-ग : स्रोतव्यक्तिहरूको विवरण	८८
परिशिष्ट-घ : मुस्लिम समुदायको चित्र विवरण	८९

सङ्क्षेपीकृत शब्दसूची

यस अध्ययन पत्रमा प्रयोग गरिएका सङ्क्षेपीकृत शब्दहरूको पूरा रूप यसप्रकार छ :

इ.सं.	इस्वी संवत्
डा.	डाक्टर
त्रि.वि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
द.नं.	दर्ता नम्बर
पा.वि.के.	पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
पृ.	पृष्ठ
प्रका.	प्रकाशक
प्रा.	प्राध्यापक
प्रा.लि.	प्राइभेट लिमिटेड
वि.सं.	विक्रम संवत्
सं.	संवत्
स.अ.व.	सल्लल्लाहु अलैही वसल्लम
सङ्क.	सङ्कलक
सम्पा.	सम्पादक

परिच्छेद : एक
अध्ययनपत्रको परिचय

परिच्छेद : दुई
मुसलमान जातिको सामाजिक र
सांस्कृतिक परम्परा

परिच्छेद : तीन
लोकगाथाको परिचय

परिच्छेद : चार
मुस्लिम धार्मिक गाथाहरूको
वर्गीकरण र विश्लेषण

परिच्छेद : पाँच
उपसंहार

सन्दर्भसामग्रीसूची

परिशिष्ट खण्ड